

RAPPORT 393

Archeologienota
Peer, Markt

Bouw van een jongerencentrum

Deel II: Programma van maatregelen

Hoebreckx Maxim, De Langhe Hanne & Driesen Petra

Maart 2017

DEEL 3. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Tot op heden werd een vooronderzoek in de vorm van bureauonderzoek en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.

Het bureauonderzoek werd uitgevoerd voor het gehele onderzoeksterrein en omvat het perceel Peer, Afd. 1, Sectie F: 177^E en openbaar domein. Op basis van het bureauonderzoek kon het potentieel op de aanwezigheid van archeologische waarden binnen het projectgebied worden ingeschat, hetgeen hoog bleek voor (proto-)historische sites en laag voor prehistorische vindplaatsen.

Het proefsleuvenonderzoek werd op het deel van het perceel uitgevoerd waar aanvankelijk bodemingrepen zouden plaatsvinden (perceel 177^E, lot 1). Gezien delen hiervan nog als doorgang voor voertuigen en garage dienen op het moment van het vooronderzoek was het niet mogelijk om 12,5 % van het onderzoeksterrein te onderzoeken door middel van proefsleuven. Op basis van het proefsleuvenonderzoek kon echter met voldoende zekerheid een uitspraak gedaan worden over de aan – of afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan en de omgang hiermee. Bijgevolg kon een gemotiveerd advies gegeven worden aangaande het al dan niet uitvoeren van verder archeologisch onderzoek.

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Het voorliggend bureauonderzoek heeft duidelijk gemaakt dat het terrein over een hoog archeologisch potentieel beschikt voor de Middeleeuwen, Nieuwe Tijd en Nieuwste Tijd. Het potentieel voor prehistorische periodes bleek laag naar aanleiding van de aanwezigheid van bebouwing tijdens de voorbije eeuwen.

Op basis van cartografische bronnen kon afgeleid worden dat het noorden van het terrein steeds bebouwing heeft gekend vanaf de 18de eeuw. De zone van het huidige politiegebouw was zelfs bewoond vanaf de 16de eeuw. In het zuiden van het terrein is bebouwing zichtbaar vanaf midden 19de eeuw. Hiervoor was deze zone in gebruik als tuin.

Het proefsleuvenonderzoek sloot aan bij de informatie uit de cartografische bronnen. In de zuidzijde van het terrein wees PP1 op de aanwezigheid van antropogene horizonten tot op een diepte van ca. 110 cm onder het maaiveld. Deze kunnen vermoedelijk als ophogingspakket of plag geïnterpreteerd worden. In het noorden van het terrein, waar historisch bebouwing aanwezig was, werd verstoring vastgesteld tot op wisselende diepte. Ter hoogte van het noorden van SL2 haalde deze een diepte van ca. 90-110 cm onder het maaiveld. In PP2 werd verstoring vastgesteld tot op een diepte van minstens 280 cm onder het maaiveld, wat wijst op de afbraak van een kelder. Vermoedelijk werd de bebouwing afgebroken, waarna het terrein genivelleerd werd.

Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek geen archeologische bodemsporen of vondsten aangetroffen.

Gezien het tijdens het proefsleuvenonderzoek niet mogelijk was om het uiterste zuiden van het terrein te onderzoeken kunnen er geen uitspraken over de aard of bewaringstoestand van de aldaar aanwezige bebouwing gedaan worden. Na uitvoer van het onderzoek besloot de initiatiefnemer de ontwikkeling van dit deel van het terrein echter niet op te nemen in de huidige vergunningsaanvraag, waardoor de aanwezigheid van bebouwing op dit terreindeel voor de huidige vergunningsaanvraag niet relevant is.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

Op basis van de omschrijving van de geplande bodemingrepen in deel 1: Verslag van de resultaten, 1. Beschrijvend gedeelte, 1.4 Beschrijving van de geplande bodemingrepen kan de impact van deze bodemingrepen op het mogelijk aanwezige archeologisch erfgoed bepaald worden.

Het terrein is momenteel kadastraal gekend als Peer, Afd. 1, sectie F: perceel 177^E en openbaar domein. De geplande bodemingrepen zullen echter enkel in het noorden van lot 1 en ten noorden hiervan plaatsvinden. In het zuiden, ter hoogte van de garages aan de kloosterstraat en in het oosten, de groenzone die buiten lot 1 valt, worden geen bodemingrepen gepland. Hier is er dan ook geen impact op het bodemarchief.

Op lot 1 zullen garages afgebroken worden, het politiegebouw zal verbouwd worden, de circulatie op het binnenplein zal uitgebreid worden (traphal) en er zal een jongerencentrum gerealiseerd worden met een fuikelder op het binnenplein. Ten noorden van perceel 177E wordt een hellend vlak heraangelegd.

De grootste impact wordt verwacht bij de bouw van een fuikelder en bijhorende traphal en lift gelegen onder het binnenplein. Hier worden uitgravingen verwacht tot ca. 6,5 meter diepte onder het nulpeil. Voor de aanleg van een hemelwaterput en regenwaterafvoer worden bodemingrepen tot ca. 3,5 m en ca. 1,20 m verwacht. De diepte van de bodemingrepen bij de afbraak van de garages wordt geschat op ca. 0,80 m onder het maaiveld. Voor de aanleg van nieuwe verhardingen worden bodemingrepen ingepland tot ca. 0,50 m diepte.

Bij de verbouwing van het politiegebouw en de aanleg van het hellend vlak zullen geen bijkomende bodemingrepen plaatsvinden die ongeroerde bodem verstoren. Ook de afbraak van de garages en de aanleg van nieuwe verhardingen zullen geen ongeroerde bodem verstoren vermits de bodemingrepen hier niet dieper gaan dan de reeds geroerde bodem (respectievelijk ca. 80 tot 110 cm onder het maaiveld).

De aanleg van de regenwaterafvoer zou een kleinschalige verstoring kunnen veroorzaken van ca. 10 à 30 cm onder reeds de geroerde bodem die een diepte van 90 – 110 cm bereikt ter hoogte van sleuf 2.

De grootste verstoringen worden veroorzaakt door de bouw van de fuikelder (ca. 6,5 m onder het nulpeil) en de hemelwaterput (ca. 3,5 m onder het maaiveld). Deze verstoren een eerder aanzienlijke oppervlakte van ca. 390 m² in het noorden van het terrein. Er werden in deze zone echter verstoringen vastgesteld die in het zuiden een diepte van ca. 90 cm tot 110 cm onder het maaiveld bereikten en in het noorden zelfs dieptes tot 280 cm onder het maaiveld. De aanwezige verstoringen in dit terreindeel wijzen op de afbraak van een kelder in de 20ste eeuw. Er kan dan ook vermoed worden dat bij deze afbraak het noordelijk terreindeel grotendeels verstoord werd tot aanzienlijke diepte en dat er hier geen waardevolle archeologische resten meer bewaard zijn. Nergens op het terrein werden dan ook archeologisch waardevolle bodemsporen, intacte muurresten of vondsten aangetroffen.

1.4 Conclusie

Vermits het archeologisch bodemarchief in het noorden van het terrein grootschalig verstoord is, en er nergens op het terrein archeologische bodemsporen of intacte muurresten aangetroffen werden, heeft een vervolgonderzoek een zeer kleine kans op positieve resultaten, zeker voor het noorden van het terrein waar de bodemingrepen binnen de huidige vergunningsaanvraag zullen plaatsvinden.

Er is dus slechts een zeer gering potentieel op kennisvermeerdering. Daarom wordt vervolgonderzoek niet aanbevolen. De kosten die dit vervolgonderzoek met zich mee zou brengen, wegen immers niet op tegen de baten.

Er werd bijgevolg dan ook geen Programma van Maatregelen opgemaakt.

BIBLIOGRAFIE

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0.

BAEYENS L. EN SANDERS J. (1987) *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Meeuwen 48W.*

CARMANS J. (projectcoördinator) (s.d.) *10 Loonse steden. Atlas van het Graafschap Loon.* Deze publicatie is de neerslag van een verzameling van gegevens en informatie over het Graafschap Loon door Urban Quantum bvba i.s.m. AT Osborne, in opdracht van de stad Borgloon.

DEEBEN J. EN RENSINK E. (2005) Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland, *Archeologie* 11/12, 171-193.

DIRIKEN P. (1992) *Peer (Geogids 2)*, s.l.

DREES J. (1986) *Peer toen. Peer, Kleine-Broegel, Grote Broegel, Wijchmaal.*

GERITS J. (1989) *Historische steden in Limburg*, Brussel.

GULLENTOPS F., PAULISSEN E. EN VANDENBERGHE N. (2006) *Toelichting bij de quartair geologische kaart: Kaartblad 17: Mol*, Brussel.

KLERKX L. EN WESEMAEL E. (2012) Archeologische prospectie met ingreep in de bodem aan de Albertus Morrenstraat te Peer (Aron-rapport), Sint-Truiden.

KWANTEN J. (2004) De kerk van Peer. Vroeger en nu, Peer.

LAUWERS P. (1990) *De geschiedenis van Peer doorheen kerkelijk vizier : een overzicht van de geschiedenis van de Sint-Trudoparochie van Peer-Centrum van haar oorsprong tot heden*, Peer.

P.H.A.I. (1979) *Analyse van Peer*, Hasselt.

RENMANS A. (1967) *Uit het verleden van het Loonse stadje Peer*, Brussel.

RENMANS A. (1968) Bijdragen tot de geschiedenis van Peer (Limburg, jg. XLIV, nr. 3-4).

SCHURMANS M. (2002) Noodopgraving bij de restauratie en de herinrichting van de Sint-Trudokerk te Peer, Tongeren.

SIMONS R. EN T. DEVILLE (2015) *Collegelaan-Nieuwstraat te Peer (gem. Peer). Bureauonderzoek (Condor Rapporten 205).*

SMEETS M. EN YPERMAN W. (2013) Het archeologisch vooronderzoek aan de Albertus Morrenstraat te Peer (Archeo-rapport 147), Kessel-Lo.

STEEGMANS J. EN WESEMAEL E. (2013) Archeologische opgraving aan de Albertus Morrenstraat te Peer - Zone 1 (ARON-Rapport 179), Sint-Truiden.

STINISSEN J. (1997) *Huizen en mensen van Peer-Centrum van ca 1650 tot 1795*, Peer.

STINISSEN J. (1998) *Geschiedenis van Peer in de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd*, Peer.

VAN GILS M. EN DE BIE M. (2014) *A pain in the plough zone. On the value and decline of Final Palaeolithic and Mesolithic sites in the Campine region (Belgium)*, Brussel.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

Websites:

<http://cai.onroenderfgoed.be/>

<http://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/thesaurus>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/cai/zone/140052>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/ile/relict/300250>

<http://www.rlkm.be/nl/hoge-kempen/erfgoed-databank/text/>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/geheel/122073>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/80653>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/80680>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/80679>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/geheel/111500>

<https://geo.onroenderfgoed.be>

https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

www.geopunt.be

www.cartesius.be

klip.agiv.be

